

Klaipėdos
valstybinė
kolegija

Atliekos ir jų rūšiavimas

Santa Viršilaitė (Klaipėdos valstybinė kolegija)

2025 m.

Šaltinis: Pixelshot/Canva Pro

Klaipėdos
valstybinė
kolegija

Vidutiniškai vienam
pasaulio gyventojui tenka
2,63 tonų atliekų (1).

Ar žinotai kiek atliekų sukuri Tu?

Vidutiniškai
vienam ES
gyventojui tenka
5,0 tonų atliekų
(2).

Vidutiniškai vienam
Lietuvos gyventojui
per metus tenka 1,7-
1,9 tonų atliekų (3).

2025 m.

Literatūros šaltiniai:

1.Kaza, S., Bhada-Tata, P. and Van Woerden, F., 2023. Re-assessing global municipal solid waste generation. Scientific Reports, 13(1), p.6162. Prieiga internete: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10114251/>

2.Eurostat. (2024, rugsėjis). Wastestatistics. Statistics Explained. Prieiga internete: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_statistics&action=statexp-seat&lang=lt#Bendras_susidaran.C4.8Di.C5.B3_atliek.C5.B3_kiekis .

3.Oficialiosios statistikos portalas (2023) Lietuvos aplinka, žemės ūkis ir energetika (2023 m. leid.). Prieiga internete: <https://osp.stat.gov.lt>

Atliekų problema pasaulyje

Visame pasaulyje didėja pakuočių naudojimas, todėl pakuočių atliekų problematika yra aktuali šių dienų visuomenei (4).

🌐 Pasaulyje kasmet susidaro apie 2,3 milijardo tonų komunalinių atliekų. Tai reiškia, kad vidutiniškai tenka apie 0,79 kg komunalinių atliekų per dieną vienam žmogui (5).

🗑️ Tik 62 % atliekų pasaulyje yra surenkamos oficialiai, o mažiau nei 20 % yra tik perdirbamos. Viso kitos likusios atliekos dažnai patenka į sąvartynus ar gamtą, sukeldamos taršą (5).

👉 Netinkamas atliekų tvarkymas sudaro apie 10 % pasaulio šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų (5).

💰 Atliekų krizė kasmet kainuoja pasauliui apie 400 mlrd. JAV dolerių (įskaitant sveikatos, aplinkos ir ekonominius nuostolius) (5).

🔄 UNEP (Jungtinių Tautų Aplinkos programa) ragina pereiti prie žiedinės ekonomikos, kurioje atliekos būtų laikomos ištekliais, o ne problema (5).

🇪🇺 2022 m. ES perdirbta 40,8 proc. atliekų, o sąvartynuose pašalinta 30,2 proc. atliekų (6).

Literatūros šaltiniai:

4.Vinkutė, V., 2025. Pakuočių atliekų teisinio reguliavimo problematika: teorinės ir praktinės problemos. Magistro baigiamasis darbas. Mykolas Romeris universitetas, Teisės ir teisėsaugos institutas, Viešojo saugumo akademija, Kaunas.

5.United Nations Environment Programme (UNEP), 2024. Global Waste Management Outlook 2024. Nairobi: UNEP and International Solid Waste Association (ISWA). Prieiga internete: <https://www.unep.org/resources/report/global-waste-management-outlook-2024>.

š.Eurostat, 2024. Recycling rate and landfilling of waste in the European Union (2022 data). Prieiga internete: <https://ec.europa.eu/eurostat>.

2025 m.

Šaltinis: Pixelshot/Canva Pro

Atliekų problema Lietuvoje

LT Lietuvoje kasmet susidaro apie 5–6 mln. tonų atliekų, iš kurių didžiąją dalį sudaro statybos ir pramonės atliekos (7).

🏠 Komunalinių atliekų kiekis vienam gyventojui siekia apie 560 kg per metus, ir šis skaičius kasmet didėja (8).

♻️ Apie 49 % atliekų perdirbama, tačiau apie 25–30 % vis dar šalinama sąvartynuose (9).

♻️ Lietuva sparčiai didina pakuočių ir plastiko atliekų perdirbimą, tačiau atsilieka maisto atliekų tvarkyme. Nuo 2018 m. Lietuva padidino pakuočių atliekų perdirbimo rodiklį iki daugiau nei 70 %, o tai viršija Europos Sąjungos vidurkį (10).

🌱 Tikslas iki 2030 m. – perdirbti bent 60 % komunalinių atliekų ir sumažinti sąvartynuose šalinamų atliekų kiekį (11).

Šaltinis: [Lrytas.lt](https://lyrtas.lt), Pasitikrinkite, ką žinote apie sąvartynus Lietuvoje: daugumos žinios – gerokai pasenusios (2022 m. lapkričio 14 d.)

Literatūros šaltiniai:

7. Aplinkos apsaugos agentūra, 2024. Atliekų susidarymas ir tvarkymas Lietuvoje 2023–2024 m. Vilnius: Aplinkos apsaugos agentūra. Prieiga internete: <https://aaa.lrv.lt>.

8. Oficialiosios statistikos portalas, 2024. Atliekų susidarymas ir tvarkymas Lietuvoje 2019–2023 m. Vilnius: Lietuvos statistikos departamentas. Prieiga internete: <https://osp.stat.gov.lt>.

9. Eurostat, 2024. Municipal waste statistics. Luxembourg: European Commission. Prieiga internete: <https://ec.europa.eu/eurostat>.

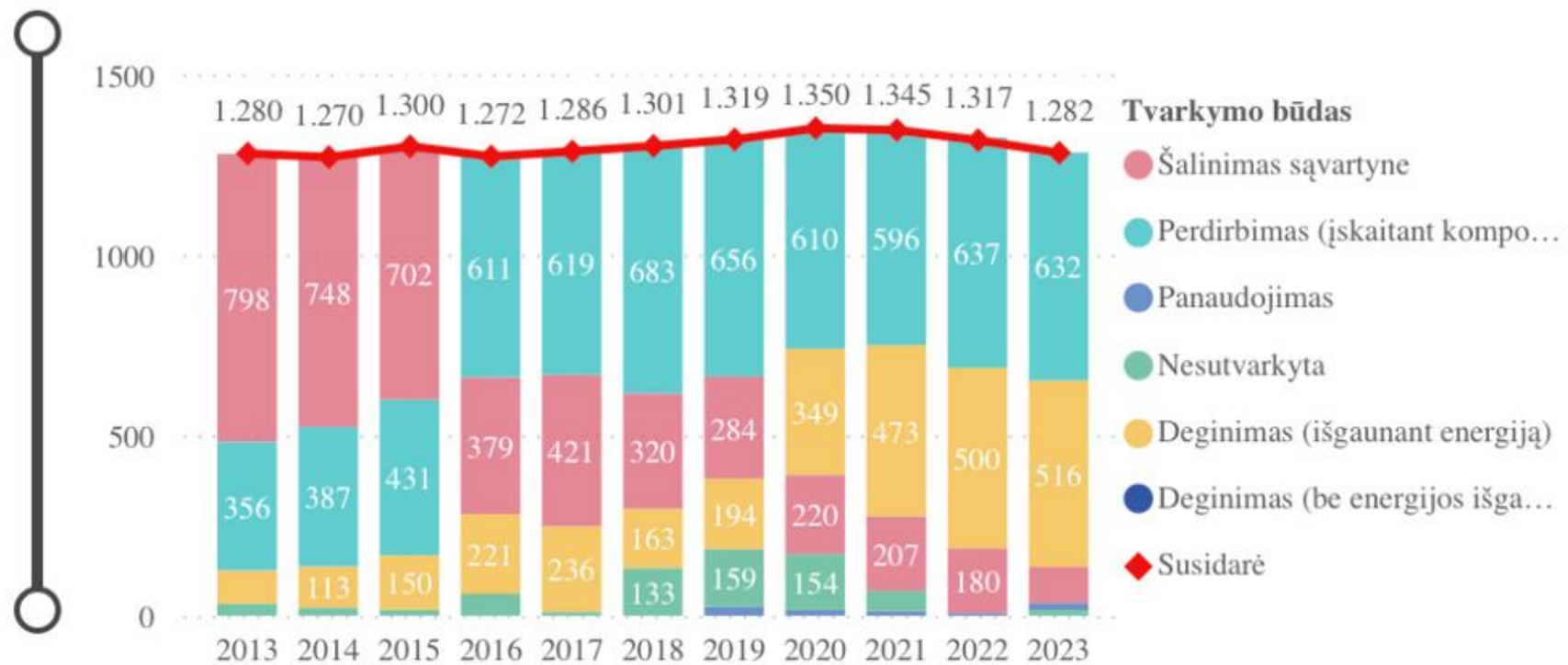
10. European Environment Agency (EEA), 2023. Progress towards waste recycling targets in Europe – Country profile: Lithuania. Copenhagen: EEA. Prieiga internete: <https://www.eea.europa.eu>.

11. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, 2021. Atliekų prevencijos programa 2021–2030 m. Vilnius: Aplinkos ministerija. Prieiga internete: <https://am.lrv.lt>.

Atliekų problema Lietuvoje

Susidaręs ir skirtingais būdais sutvarkytas komunalinių atliekų kiekis 2013-2023 m.

(tūkst. tonų)

Susidaręs ir skirtingais būdais sutvarkytas komunalinių atliekų kiekis 2013-2023 m.

(tūkst. tonų)

Literatūros šaltiniai:

12. Aplinkos apsaugos agentūra. Komunalinių atliekų tvarkymo tendencijos ir žiedinės ekonomikos strategijos tikslų įgyvendinimo progresas Lietuvoje. Power BI interaktyvi ataskaita. Prieiga internete: <https://app.powerbi.com> [žiūrėta 2025 m. spalio 14 d.].

2025 m.

Tai kas yra tos atliekos?

Atliekos - tai medžiaga ar objektas, kurio turėtojas atsikrato, ketina ar privalo atsikratyti (13).

Atliekos - tai nebetinkami naudoti gamybinei ir žmonių veiklai panaudotų medžiagų likučiai (išskyrus išleidžiamus į aplinkos orą ir vandenį teršalus ir nuotekas), kuriuos atliekų turėtojai pašalina, nori ar privalo pašalinti (13).

Šaltinis: Pixelshot/Canva Pro

Pavojingos atliekos:

- **elektros ir elektroninės įrangos atliekos;**
- **akumuliatorių ir baterijų atliekos;**
- **statybos ir griovimo atliekos** - kurios turi pavojingas priemaišas;
- **alyvų atliekos** - nebetinkamos naudoti pagal pirminę paskirtį mineraliniai ar sintetiniai tepalai arba pramoninės alyvos;
- **medicininės atliekos** - (14).

Pagal Direktyvą 2008/98/EB atliekos skirstomos:

- **nepavojingos atliekos** - visos kitos atliekos, neturinčios būdingų savybių pavojingoms atliekoms;
- **pavojingos atliekos** - atliekos, kurios turi pavojingų savybių, t.y. toksiškumas, degumas, infekciškumas ir kt. (14).

Nepavojingos atliekos:

- **komunalinės atliekos** - mišrios ir atskirai surinktos namų ūkių atliekos, įskaitant popierių, stiklą, tekstilę, metalus, plastiką, medieną, biologines atliekas;
- **statybos ir griovimo atliekos** - atliekos, susidaranti vykstant statybos ir griovimo veiklą, be pavojingų priemaišų;
- **biologinės atliekos** - biologiškai skaidžios sodų ir parkų atliekos, maisto ir virtuvės atliekos iš namų ūkių, biurų, restoranų, didmeninės prekybos, valgyklų, viešo maitinimo įstaigų ir mažmeninės prekybos punktų, taip pat panašios atliekos iš maisto perdirbimo įmonių;
- **stambiosios atliekos** - tai didelių gabaritų atliekos, pvz. baldai, kilimai, buitinė technika, kurios negali būti surenkamos kartu su mišriomis komunalinėmis atliekomis;
- **tekstilės atliekos** - susidaranti iš audinių, tekstilės gamybos ir vartojimo;
- **maisto atliekos** - bet koks atliekomis virtęs maistas (14);
- **pakuotės** - popierius, plastikas, metalas, stiklas (15).

Literatūros šaltiniai:

13.Vinkutė, V., 2025. Pakuočių atliekų teisinio reguliavimo problematika: teorinės ir praktinės problemos. Magistro baigiamasis darbas. Mykolo Romerio universitetas, Teisės ir teisėsaugos institutas, Viešojo saugumo akademija, Kaunas.

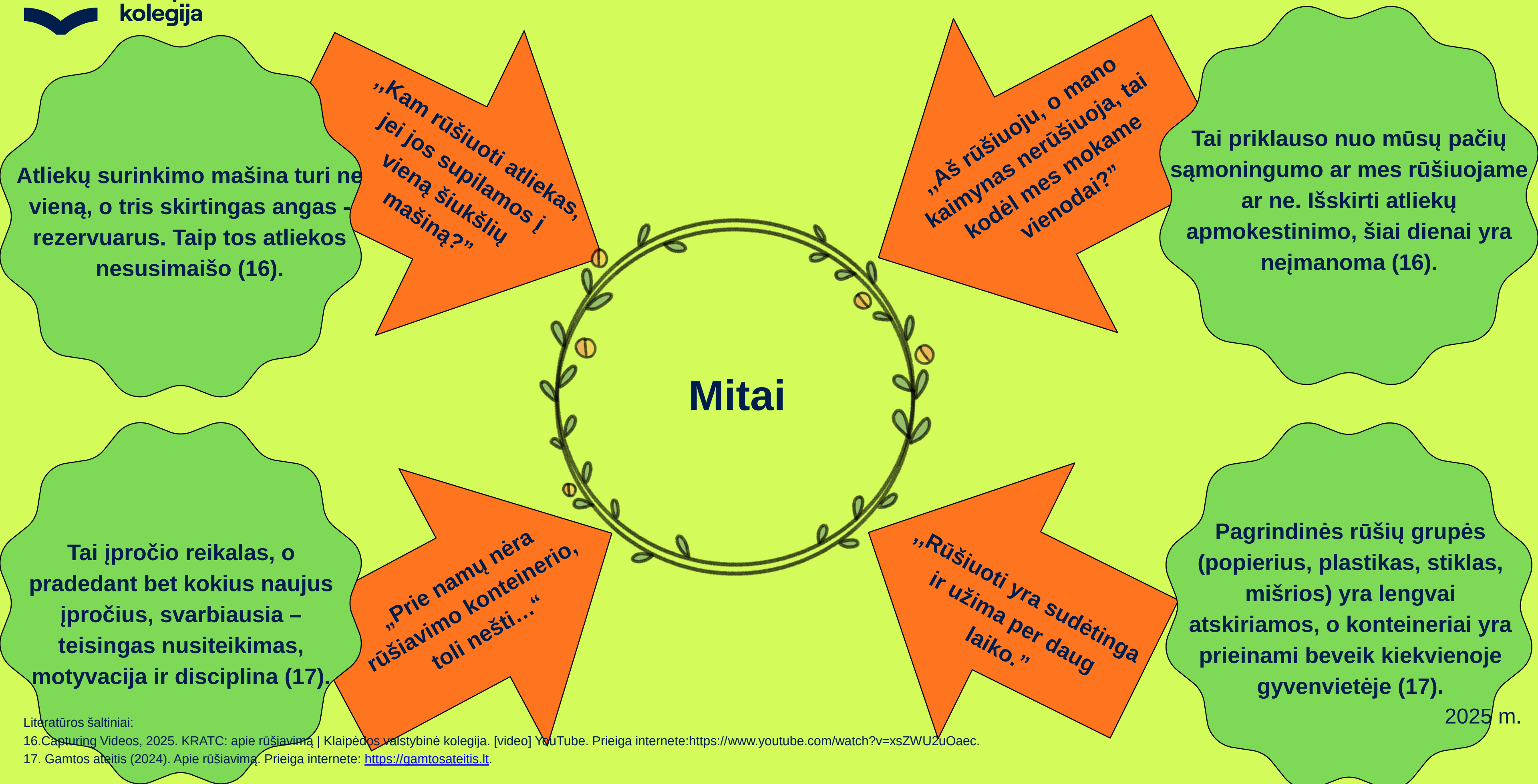
14.2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kuriasdirektyvas. Prieiga internete: <https://www.esavadaai.lt/dokumentai/6610-2008-m-lapkricio-19-d-europos-parlamento-ir-tarybos-direktyva-200898eb-del-atlieku-ir-panaikinanti-kai-kurias-direktyvas/>.

15.1994 m. rugsėjo 20 d. Tarybos direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX:31994L0062>.

2025 m.

Kodėl visuomenė vis dar nerūšiuoja?

Rūšiavimas

Kodėl tai yra svarbu?

- KRATC (Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras) teigimu, pūvant atliekoms išsiskiria įvairios dujos: metanas, sieros vandenilis, anglies dvideginis ir kitos. Jei maisto ir kitos žaliosios atliekos palaidojamos sąvartyne, joms pūvant išsiskiria iki 75 proc. metano, kuris, pasak mokslininkų, net 25 kartų stipriau nei anglies dvideginis ardo atmosferos ozono sluoksnį ir didina šiltnamio efektą (17).
- Kai atliekos išrūšiuojamos ir perdirbamos specialiuose biodujų gamybos įrenginiuose, išgaunamas biometanas – gamtinių dujų analogas. Biometanas yra švarus atsinaujinantis kuras, naudojamas elektros ir šilumos gamybai juo gali būti varomos transporto priemonės (18).

Šaltinis: KRATC
(2024)

Atliekų rūšiavimo konteinerių spalvos

Šaltinis: Žaliasistaškas.lt

Šaltinis: Žaliasistaškas.lt

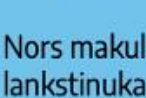

Šaltinis: Žaliasistaškas.lt

Atmintinė

POPIERIUS / KARTONAS

Į popieriaus konteinerį galima **MESTI**:

- Popierines ir kartonines maisto produktų pakuotes
- Kartonines dėžutes, raukšlėtojo („gofruoto“) kartono dėžes ir pakavimo popierių
- Popierinius pirkinių krepšius
- Laikraščius, žurnalus, knygas, skrajutes ir lankstinukus
- Balto ir spalvoto popieriaus atliekas
- Kitas maisto likučiais ar kitais produktais nesuterštą popierinę ir kartoninę pakuotes

Nors makulatūra – rašomasis popierius, sąsiuviniai, žurnalai, užrašinės, skrajutės, lankstinukai, vokai, atvirukai, pakavimo popierius ar knygos – nėra pakuotės, ji paprastai renkama į popieriaus pakuočių atliekoms skirtus konteinerius. Šitaip užtikrinama, kad ši žaliava bus surinkta efektyviau ir panaudota kaip vertinga žaliava perdirbti – priešingai nei metant į mišriųjų (komunalinių) atliekų konteinerius, kur popierius neišvengiamai susiterštų maisto likučiais ir kitomis atliekomis.

Į popieriaus konteinerį **NEMESTI**:

- Riebalais ar maisto likučiais suteršto popieriaus ir kartono
- Kalkinio, kreidinio, laminuoto popieriaus (skirto įvairiems meniniams tikslams, piešimui, dizaino darbams ir kt.)
- Plastiku, celofanu, folija padengto popieriaus (skirto maisto produktų pakavimui, pakuotėms greito maisto išsinešimui ir kt.)
- Tepalais, dažais, alyva, betonu ar kitomis statybinėmis medžiagomis suteršto popieriaus
- Vienkartinių servetėlių, nosinaičių ir rankšluosčių
- Panaudotų sauskelnių
- Tapetų

Pastabos

- Popierius turi būti sausas ir švarus
- Popierines ir kartonines dėžutes patartina išlankstyti
- Storus knygų viršelius rekomenduojama atskirti ir mesti į mišriųjų (buitinių) atliekų konteinerį
- Sąvaržėlių išsegti nebūtina
- Popierius gali būti su lipniąja juoste

(19)

(19)

(19)

Atmintinė

PLASTIKAS / METALAS

Į plastiko konteinerį galima **MESTI**:

Plastikines pakuotes (talpykles):

Plastikines gėrimų ir kitų skysčių pakuotes, talpykles (pvz., aliejaus, acto, pieno butelius)

Plastikines maisto produktų pakuotes (pvz., jogurto, grietinės indelius, išsinešti skirto maisto – salotų, kulinarijos gaminių – indelius ir kibirėlius, butelius nuo padažų)

Plastikinius maišelius (pvz., saldainių, fasuotų džiovintų ar šviežių vaisių, daržovių, kepinų maišelius)

Polietileningus maišelius ir pakuoti, vynioti skirtą plėvelę (pvz., žaislų ir kitų daiktų pakuotes)

Kosmetikos ir higienos gaminių pakuotes (pvz., šampūno, skystojo muilo buteliukus, kremo ar dantų pastos tūbeles)

Kombinuotąsias pakuotes:

„Tetra Pak“, „Elopak“ pakuotes (pvz., pieno ir jo gaminių, sulčių pakelius)

Traškučių, kavos pakelius, ledų ir saldainių popieriukus, vienkartinius kavos puodelius, taip pat – vienkartinės maisto pakuotes (popierinius maišelius su langeliu), skirtas tokių maisto produktų kaip duonos gaminiai, kepiniai, pakavimui parduotuvių savitarnos skyriuose ir kt.

Metalines talpykles, tarą:

Metalines talpykles (pvz., gėrimų bei maisto produktų skardines) ir kitos taros metalinius elementus (pvz., metalinius stiklainių dangtelius)

Medinės pakuotes ir talpykles:

Medines gėrimų, saldainių ar vaisių pakuotes, arbatos dėžutes

Į plastiko konteinerį **NEMESTI**:

Elektronikos prietaisų (pvz., buities prietaisų, skaičiuotuvių, kompiuterių dalių)

Higienos reikmenų (pvz.: skutimosi peiliukų, dantų šepetėlių, sauskėlių bei kitų higienos priemonių)

Plastikinių buities reikmenų (pvz., įrankių, semtuvėlių, indų, kibirų)

Dažų, tepalų ir pavojingų cheminių medžiagų likučiais suterštos taros

Medicininės atliekos, švirkštų

Žaislų

Pastabos

Iš išmetamų pakuočių (talpyklių) rekomenduojama pašalinti maisto ir skysčių likučius, kad nebūtų suteptos kitos pakuotės

Rekomenduojama nedėti pakuočių vienos į kitą – geriau jas išlankstyti, suspausti

Atmintinė STIKLA

S

Į stiklo

konteinerį galima **MESTI**:

Stiklinę gėrimų tarą

Stiklinę maisto tarą,
talpykles

Stiklinius kosmetikos
produktų indelius

Stiklinės taros ir pakuočių
duženas

Į stiklo

konteinerį **NEMESTI**:

Veidrodžių ir veidrodžių likučių

Langų stiklo

Keramikos, porceliano, krištolo

Grūdintojo stiklo indų

Lempučių, termometrų

Dažais ar tepalais suterštos taros

Pastabos

Išmetami stiklainiai ir buteliai turi būti be maisto ar skysčio likučių (turinį būtina pašalinti)

Popieriaus etikečių pašalinti nereikia

Kai pakuotės sudarytos iš skirtingų žaliavų mišinio, tarkim, stiklo ir plastiko (pvz., rutulinis dezodorantas), reikia įvertinti, kuri medžiaga toje pakuotėje yra vyraujanti. Jei žaliavų atskirti neišeina, pakuotė metama į konteinerį, atsižvelgiant į pakuotėje vyraujančią medžiagą. Pavyzdžiui, rutulinis dezodorantas turėtų būtų metamas į stiklo atliekų konteinerius

Jei nežinai kaip tinakamai rūšiuoti...

Pasitikrink:

- <https://gamtosateitis.lt/rusiavimo-abc/>
- <https://www.kratc.lt/atlieku-tvarkymo-vadovas/#--dazai>

[Gyventojams](#)
[Verslui](#)
[Paslaugos](#)
[Grafikai](#)
[Rūšijavimas](#)
[DUK](#)
[Apie mus](#)
[Naujienos](#)
[Valdymas](#)
[Kontaktai](#)

A
B
C
D
E
F
G
H
K
L
M
N
P
R
S
Š
T
V
Ž

↑
Aeroliniai flakonai

Tušti kūno priežiūros priemonių, plaukų lako ar putų, kosmetikos, indų plovimo, skalbimo bei valymo priemonių aeroliniai flakonai turi būti rūšiuojami, atsižvelgiant į medžiagą, iš kurios yra pagaminti. Jei flakonuose yra priemonių likučių, mesti į kontenerius jų negalima, juos būtina pristatyti į atliekų surinkimo aikštes. Į mišriųjų atliekų kontenerius negalima mesti jokių statybos, remonto darbams naudojamų, automobilių priežiūros priemonių pakuočių ir aerolinių flakonų. Net ir tuščia automobilinės alyvos, dažų, lakų, klijų tara, pakuotės ir talpyklės yra pavojingos ir kenksmingos buities atliekos, todėl jas būtina pristatyti į atliekų surinkimo aikštes.

→
Akiniai

→
Aluminiinės kremų ir balzamų tūtelės

→
Antifrizo, tepalų pakuotes

→
Asmens higienos priemonės

→
Atvirukus

(20)

Pavojingos atliekos

Akumulatoriai

Bet kokie naudoti nebetinkami akumulatoriai: pvz., automobilių akumulatoriai, telefonų, kompiuterių akumulatoriai, elektromobilių baterijos, elektrinių dviračių ar paspirtukų baterijos ir kt.

Šiuos daiktus gyventojai gali atvežti ir nemokamai atiduoti į **didžiųjų atliekų priėmimo aikštes** arba perduoti kitiems šių atliekų tvarkytojams <https://atliekos.lt/miestas/klaipedos-m/paslauga/automobiliu-remonto-atliekos/>

Dažai

Dažai, lakai, gruntai, skiedikliai, tirpikliai, dažų nuėmikliai, klilai, dervos, hermetikai. Šių atliekų negalima mesti į komunalinių atliekų kontenerius dėl neišvengiamos žalos gamtai ir (ar) žmogaus sveikatai. Gyventojai susidariusias dažų, lakų, tirpiklių atliekas gali vežti į **atliekų surinkimo aikštes** arba atiduoti oficialiems atliekų tvarkytojams <https://atliekos.lt/miestas/klaipedos-m/paslauga/automobiliu-remonto-atliekos/>

Slėginiai indai

(21)

Literatūros šaltiniai:

20. Gamtos ateitis. Kur ką mesti? Prieiga per internetą: <https://gamtosateitis.lt>

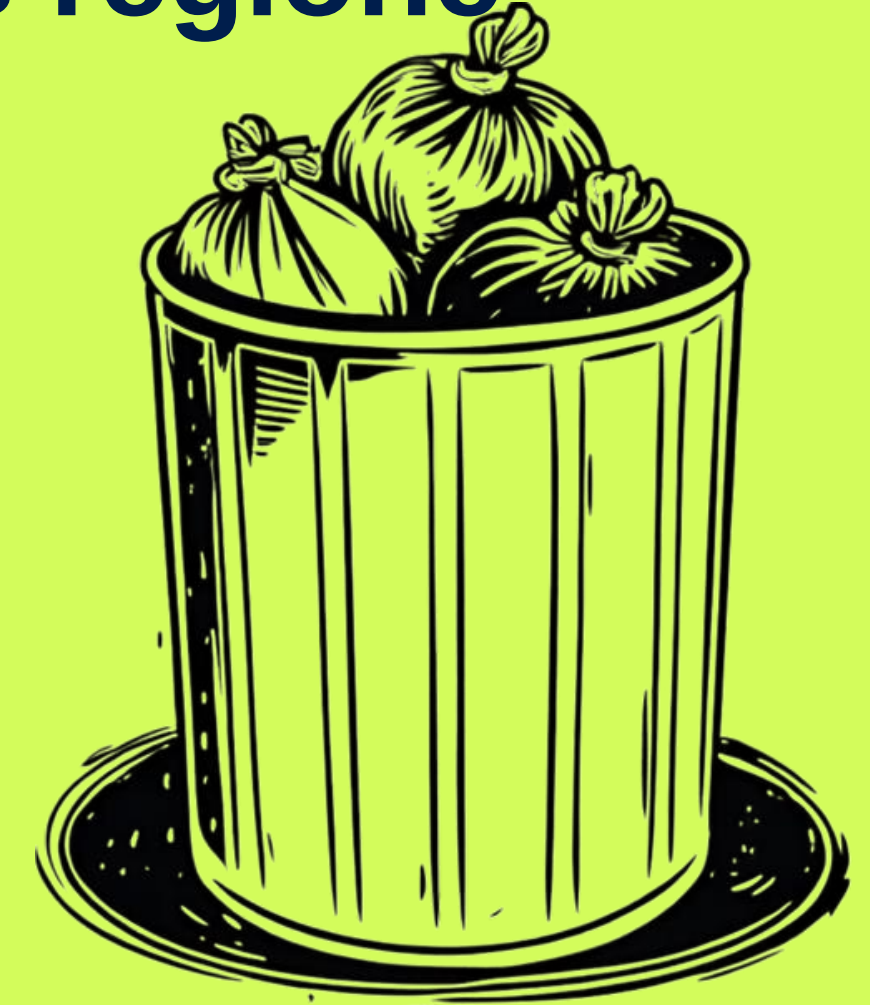
21. KRATC. Rūšijavimas – pakartotiniam naudojimui tinkami daiktai ir pavojingos atliekos. Prieiga internete: <https://kratc.lt>

Atliekų tvarkymo punktai Klaipėdos regione

Atliekų tvarkymo punktai Klaipėdos regione

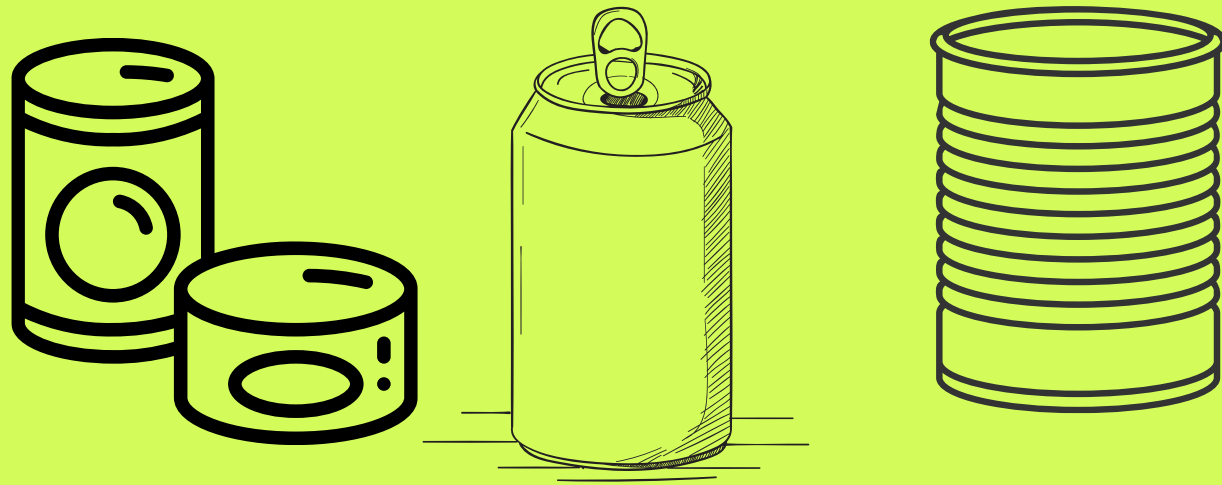

Šaltinis: Pixelshot/Canva Pro

Šaltinis: Pixelshot/Canva Pro

Kur mesti skardines?

Šaltinis: Pixelshot/Canva Pro

Metalinės pakuotės turi būti metamos į geltonos spalvos plastiko konteinerį. Į geltoną konteinerį yra metamos plastiko, metalinės ir kobinuotos pakuotės (23).

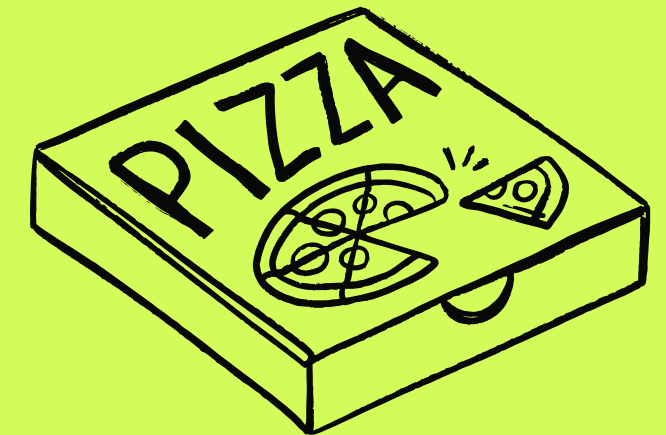
Ar žinai?

Kur mesti knygas?

Jei knygos dar tinkamos naudoti reikia atiduoti į bibliotekas, mokyklas, knygų dalijimosi stoteles ar labdarai.

Jei knygos netinkamos naudojimui (sugadintos, purvinos, suplėšytos): atskirti viršelius nuo popieriaus dalių; popierinius puslapius mesti į mėlyną konteinerį – popieriaus ir kartono atliekomis; storus, laminuotus ar plastiką dengtus viršelius mesti į mišrių komunalinių atliekų konteinerį (14).

Kur mesti picos dėžę?

Jei dėžė švari arba tik šiek tiek sutepta riebalais reikia mesti į mėlyną konteinerį, skirtą popieriui ir kartonui. Patartina dėžę išlankstyti ir nuimti riebaluotas dalis.

Jei dėžė riebaluota, su maisto likučiais ar sūriu reikia mesti į mišrių komunalinių atliekų konteinerį (14).

Maži žingsniai – dideli pokyčiai

- Rūšiavimas prasideda nuo mūsų pačių ir mūsų namų!
- Kiekviena perdirbta pakuotė – tai sutaupyti gamtos ištekliai!.
 - Išdrįsk būti pokyčio dalis!
- Atsimink, kad gamta nepriklauso mums, o mes priklausome gamtai!

Mūsų sukurtas video:

<https://youtu.be/xsZWU2uOaec?si=IEinPgMfqdTnMITQ>